VIKIPEEDIA

Eesti Rahvusraamatukogu

See artikkel vajab toimetamist. *(Detsember 2017)*
Palun aita artiklit toimetada (https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Eesti_Rahvusraamatukogu&action=edit). (Kuidas ja millal see märkus eemaldada?)

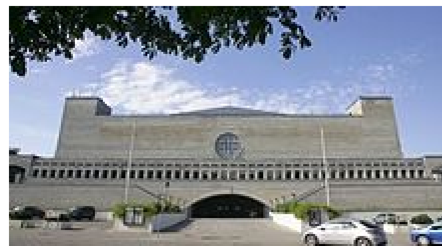
Eesti Rahvusraamatukogu (ametlik lühend **RR**) on Eesti info-, teadus-, arendus- ja kultuuriasutus. Ajalooliselt on Eesti Rahvusraamatukogu eri nimede all ja eri funktsioonides tegutsenud alates 1918. aastast.

Tänapäevase Eesti Rahvusraamatukogu põhiülesanded on vastavalt Eesti Rahvusraamatukogu seadusele:[2]

- rahvuslike kultuuriväärtuste ja infovarade kogumine, säilitamine ja kättesaadavaks tegemine;
- teadus- ja arendustegevus ning sellele tuginevate infoteenuste osutamine ühiskonnale.

Alates 16. septembrist 2008sai Eesti Rahvusraamatukogu peadirektoriks Janne Andresoo.

Eesti Rahvusraamatukogu

Tüüp	rahvusraamatukogu
Asutatud	1918
Asukoht	Tõnismägi 2, Tallinn
Kogud	
Suurus	3 370 285 teavikut (2017)[1]
Muud andmed	
Direktor	Janne Andresoo (peadirektor)
Töötajaid	282 (2017)[1]

Sisukord

Funktsioonid

Eesti Rahvusraamatukogu täidab paljusid funktsioone, olles:

- rahvusraamatukogu, mis kogub, säilitab ja teeb kättesaadavaks Eestis ilmunud või Eestit puudutavad teavikud sõltumata nende ilmumiskohast, peab Eesti rahvusbibliograafia ja Eesti

trükitoodangu statistika andmebaasi ning on rahvusvaheliste standardinumbrite ISBN, ISSN ja ISMN Eesti keskus;
- parlamendiraamatukogu, mille ülesanne on tagada Riigikogu, Vabariigi Presidendi Kantselei, Vabariigi Valitsuse ja riigiasutuste infoteenindus;
- teadusraamatukogu, mis vahendab teadustööks vajalikku informatsiooni humanitaar- ja sotsiaalteaduste valdkonnas ning pakub mitmekülgset infoteenindust;
- raamatukogunduse arenduskeskus, mis vahendab raamatukogu- ja infoteadusalast infot, koordineerib erialast teadus- ja arendustööd ning raamatukogunduse standardimist, korraldab täiendõpet, kirjastab raamatukogunduse ja raamatuteaduse alaseid infomaterjale ja erialaajakirja Raamatukogu, on trükitoodangu ja raamatukogustatistika riiklike vaatluste korraldaja ning osaleb rahvusvahelises raamatukogundusalases koostöös;
- kultuurikeskus, kus korraldatakse raamatu- ja kunstinäitusi, konverentse, kontserte, teatrietendusi, filmiõhtuid ja muid kultuuriüritusi.

Infoteenindus

Eesti Rahvusraamatukogu pakub eraisikutele ja asutustele infoteenindust järgmistes valdkondades:

- humanitaarteadused: ajalugu, etnoloogia, filosoofia, folkloristika, psühholoogia, religioon, kultuur, keeleteadus, kirjandusteadus, eesti kirjandus, välisriikide kirjandus, kunst, muusika, film, teater jm.
- sotsiaalteadused: majandusteadus, õigusteadus, poliitika, politoloogia, sotsioloogia, demograafia jm.
- rahvusvahelised organisatsioonid: Euroopa Liit, Maailma Kaubandusorganisatsioon (WTO), Maailma Terviseorganisatsioon (WHO), Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (ÜRO), Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) jpt.
- rahvusvahelised kohtud: Euroopa Ühenduste Kohus, Rahvusvaheline Kohus (ICJ) jpt.
- infoteadused: infoteadus, raamatuteadus, raamatukogundus jm.
- kartograafia ja geograafia.

Rahvusraamatukogus on valikuliselt andmebaase ja teavikuid ka teistest valdkondadest, mida ei komplekteerita süstemaatiliselt ja mis kuuluvad Eesti teiste teadusraamatukogude vastutusalasse. Kõigist Eestis ilmuvatest väljaannetest saab Rahvusraamatukogu sundeksemplari.

E-teenindus

Alates 1990. aastatest on Eesti Rahvusraamatukogu arendanud veebipõhist teenindust, mis tagab raamatukogu teenustele ja varadele juurdepääsu ka väljaspool raamatukogu hoonet.

2008. aasta seisuga on Rahvusraamatukogu veebilehe vahendusel võimalik kasutada e-kataloogi ESTER, hankida teavet raamatukogu lugejatele kättesaadavate litsentsiandmebaaside ja e-ajakirjade kohta, esitada päringuid humanitaar- ja sotsiaalteaduste valdkonnas, lugeda võrguväljaandeid, vaadata e-näitusi, osta Rahvusraamatukogu trükiseid, tutvuda digiteeritud kogudega (sealhulgas vanema ajakirjanduse andmebaasiga DEA ja digitaalarhiiviga DIGAR) ning kasutada The European Library inforessursse.

Rahvusraamatukogu lugejatel on veebilehe vahendusel täiendavalt võimalik ette tellida raamatuid, ajakirju, noote ja muid teavikuid, pikendada laenutähtaega, tellida koopiaid ning tellida teavikuid raamatukogudevahelise laenutuse teel.

Õigusaktid

Seadusjärgsete ülesannete täitmisel tugineb Rahvusraamatukogu (eelkõige) järgmistele õigusaktidele:[3]

Rahvusraamatukogu hoone Tõnismäel Tallinnas

Sundeksemplari seadus

Sundeksemplari seaduse eesmärk on eesti rahvuskultuurile oluliste teoste täieliku kogu loomine ning sellele juurdepääsu tagamine. Sundeksemplaride kogumisega tagatakse mainitud teoste riiklik hoiustamine ja kaitse. Seadus kehtestab sundeksemplaride loovutaja ja saaja kohustused, samuti nõuded trükistele, auvistele, elektroonilistele teavikutele ning nende sundeksemplaridele.

Sundeksemplarina kogutakse

- Eestis valmistatud trükised, auvised või elektroonilised teavikud;
- välisriikides tellimisel valmistatud trükised, auvised või elektroonilised teavikud;
- välisriikides valmistatud ja Eestisse levitamiseks toodud eestikeelsed või Eestit käsitlevad trükised,auvised või elektroonilised teavikud;
- võrguväljaanded.[3]

Autoriõiguse seadus

Teose laenutamine, kopeerimine ja internetis kättesaadavaks tegemine on autori ainuõigused -–autoril on õigus otsustada, kas ja millal ta neid realiseerida soovib. Samas seab autoriõiguse seadus erandid raamatukogudele, et neil oleks võimalik oma funktsioone avaliku huvi esindajana teostada.

Raamatukogu tööks vajalike autoriõiguse alaste teadmiste edendamiseks vahendab Rahvusraamatukogu sellekohast informatsiooni nii Eestist kui ka välismaalt.[3]

Avaliku teabe seadus ja isikuandmete kaitse seadus

Avaliku teabe seadusest ja isikuandmete kaitse seadusest lähtume järgmiste andmekogude pidamisel:

- digitaalarhiiv;
- portaal Digitaalne Eesti ajakirjandus;
- veebiarhiiv
- lugejate andmebaas
- Eesti rahvusbibliograafia andmebaas.[3]

Asukoht

Tallinnas Tõnismäel aadressil Tõnismägi 2 asuv raamatukoguhoone ehitati aastatel 1985–1993. Maja arhitekt on Raine Karp ja sisekujundaja Sulev Vahtra. Maja kaheksast korrusest kaks asub maa all. See on siiani Baltimaade suurim raamatukogu, mis mahutab 600 lugejat, konverentsikeskuse, teatrisaali ja näitusepinnad.

Rahvusraamatukogu haldab ka Riigikogu lugemissaali ja arhiivi Toompea lossis ning Vabariigi Presidendi Kantselei raamatukogu Kadrioru administratiivhoones.

Ajalugu

Eesti Rahvusraamatukogu ajalugu loetakse alates 21. detsembrist 1918, mil Eesti Vabariigi Ajutine Valitsus otsustas asutada **Riigiraamatukogu**. Selle kogu moodustas algul umbes 2000 õigusloomeks ja riigi valitsemiseks vajalikku raamatut. Raamatukogu asus Toompea lossi ühes tiivas ja seda said kasutada vaid Riigikogu liikmed.

Riigiraamatukogu arenes koos Eesti Vabariigiga. 1919. aastal hakkas raamatukogu saama sundeksemplari kõigist Eesti trükistest ja 1921. aastal sõlmiti esimesed välisvahetuslepingud välismaa raamatukogudega. 1935. aastal loodi Riigiraamatukogu juurde eesti trükiste arhiivkogu, mis pani aluse Eestit ja Baltimaid käsitleva kirjanduse süstemaatilisele komplekteerimisele.

1930. aastatel oli Riigiraamatukogu kogudes juba umbes 50 000 trükist ning selle lugejaskonna moodustasid lisaks parlamendiliikmetele haridus-, kultuuri- ja teised avaliku elu tegelased.

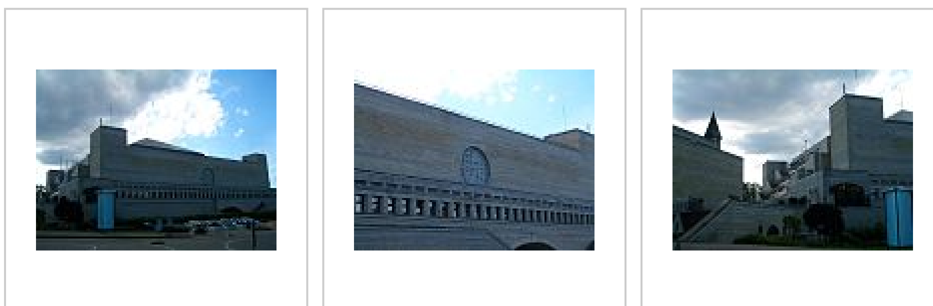
Eesti okupeerimise järel Nõukogude Liidu poolt nimetati raamatukogu 1940. aastal ümber **Eesti NSV Riiklikuks Raamatukoguks**, mis hakkas täitma ka avaliku raamatukogu ülesandeid. Katkesid sidemed välisriikide raamatukogudega, kogudes muutusid valdavaks venekeelsed trükised, millest enamiku moodustas üleliiduline sundeksemplar. Suur osa eesti ja välisraamatuist suleti piiratud kasutusega erihoidu.

1953. aastal anti Eesti NSV Riiklikule Raamatukogule rahvusliku ärkamisaja suurkuju Friedrich Reinhold Kreutzwaldi nimi. Selleks ajaks oli raamatukogu kogudes juba miljon trükist.

1988. aastal nimetati **Fr. R. Kreutzwaldi nimeline Eesti NSV Riiklik Raamatukogu** ümber Eesti Rahvusraamatukoguks, mis asus täitma klassikalisi rahvusraamatukogu ülesandeid. 1989. aastal taastati Eesti Rahvusraamatukogu kui parlamendiraamatukogu staatus. Sellega pandi raamatukogule kohustus pakkuda Riigikogu ja valitsuse liikmetele infoteenindust.[4]

Aastal 1993 avati uus raamatukoguhoone aadressil Tõnismägi 2.

Eesti Rahvusraamatukogu tegutseb tänapäeval 1998. aastal Riigikogus vastu võetud ning 2002. aastal muudetud ja täiendatud Eesti Rahvusraamatukogu seaduse, teiste õigusaktide ja oma põhikirja alusel. Kõrgeimaks juhtorganiks on Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu, mille liikmed määrab ametisse Riigikogu.

Rekonstrueerimine 21. sajandi algul

- 2012 tehnosüsteemide osaline renoveerimine
- 2019 energiaanalüüs Tallinna Tehnikaülikoolilt[5]

Vaata ka

- Eesti Rahvusraamatukogu peadirektor

- Rahvusraamatukogu
- Eesti Rahvusraamatukogu galeriid
- Eesti riiklike teenetemärkide galerii
- Eduard Wiiralti galerii

Viited

1. Raamatukogu arvudes 2017 (https://www.nlib.ee/raamatukogu-arvudes). Eesti Rahvusraamatukogu, vaadatud 30.05.2019.
2. Eesti Rahvusraamatukogu seadus (https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12825129)
3. Rahvusraamatukogu strateegilised eesmärgid 2014-2018 (https://www.nlib.ee/public/documents/RRdocs/Strateegia_2014-2018.pdf.).
4. Eesti Rahvusraamatukogu ajalugu (https://www.nlib.ee/rr-ajalugu/)
5. 27. juuni 2019, Rahvusraamatukogu kavandab rekonstrueerimist ehitusteadlaste abiga (https://www.nlib.ee/et/content/rahvusraamatukogu-kavandab-rekonstrueerimist-ehitusteadlaste-abiga)

Välislingid

- Eesti Rahvusraamatukogu veebileht (http://www.nlib.ee)
- Rahvusraamatukogu sulgeb ajalehtede saali (http://www.tallinnapostimees.ee/?id=63019) Tallinna Postimees, 29. detsember 2008